<u>בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק</u>

בג"ץ 4736/18

לפני:	כבוד השופט נ' סולברג כבוד השופטת ע' ברון כבוד השופט ד' מינץ
העותרת:	עמותת ידיד - מרכזי זכויות בקהילה

נ ג ד

המשיבים:	1. בית הדין הארצי לעבודה 2. א.ש. סיעוד ורווחה בע"מ 3. אתגר משאבי אנוש בע"מ 4. דנאל (אדיר יהושע) בע"מ 5. מנפאואר קר בע"מ 6. מתן שרותי בריאות בע"מ 7. עמל סיעודית (ע) בע"מ 8. או.ר.ס שירותי רפואה 2001 בע"מ 9. טיפולית שרותי סיעוד בע"מ 10. א.מ. מתן סיעוד וכח אדם בע"מ 11. דינה- קר סיעוד וכח אדם בע"מ 12. מטב עמותה לשרותי טיפול ורווחה 13. א. גולדמן חברה לשרותי כח אדם בע"מ 14. אשד מ.ג. בע"מ 15. אלסן אסיף בע"מ 16. מ.ס.ד חיפה חברה למסחר בע"מ 17. מירב חברה לשרותי סיעוד (1998) 18. מתן חן שירותי בריאות בע"מ 19. שבח שרותי סיעוד ורווחה בע"מ 20. "בביתי" שירותי עזרה לקשיש בביתו 21. לב זהב - שירותי סיעוד ורווחה בע"מ 22. המוסד לביטוח לאומי

עתירה למתן צו על-תנאי

בשם העותרת:	עו"ד פינק אסף; עו"ד שני ארזי

פסק-דין

השופט ד' מינץ:

עתירה זו מופנית נגד פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה (כב' השופטים י' פליטמן – נשיא (בדימוס), א' איטח – סגן הנשיאה, ר' פוליאק ונציגי הציבור ר' קידר ו-א' פלד) מיום 1.5.2018, אשר קיבל את בקשת רשות הערעור של משיבות 2-21 על החלטת בית הדין האזורי לעבודה בירושלים (כב' הנשיאה ד' פרוז'ינין ונציגי הציבור ר' כהן ו-א' מנצורי) מיום 22.5.2016, במסגרתה אושרה בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהגישה העותרת נגד המשיבות.

1. העותרת, עמותה העוסקת בין היתר בזכויות עובדים, הגישה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד משיבות 2-21, קבלני שירות בענף הסיעוד (להלן: המשיבות), ונגד המוסד לביטוח לאומי בטענה כי המשיבות אינן משלמות למטפלות המועסקות דרכן בעבור הזמן שלוקח להן להגיע ממטופל למטופל (להלן: זמן המעבר). בית הדין האזורי אישר את הבקשה בקבעו כי התובענה עומדת בדרישותיו של סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: חוק תובענות ייצוגיות), היא מנויה בין העילות המאפשרות הגשת תובענה ייצוגית וקיימת אפשרות סבירה שהתביעה תוכרע לטובת העובדות. בית הדין האזורי ציין כי לעמדתו, המעבר ממטופל למטופל מהווה חלק בלתי נפרד מעבודתן של המטפלות וכי דינן בעניין זה הינו כדין עובד חודשי. באשר לשונות בסעד הכספי המבוקש, נקבע כי על אף שאכן קיים שוני בין סכומי התביעה בין המטפלות נוכח השונות באורך תקופת העבודה שלהן, בשל הסכום החודשי הנמוך הנתבע יש הצדקה לבירור התובענה במסגרת תובענה ייצוגית. עוד קבע בית הדין האזורי כי העותרת אינה יכולה לשמש כתובע מייצג, אולם לאור מסקנתו כי עומדת למטפלות עילת תביעה, הוא מצא לנכון להורות על החלפתה ב"תובע מייצג" שיש לו עילת תביעה אישית.

2. המשיבות והמוסד לביטוח לאומי הגישו בקשת רשות ערעור על החלטת בית הדין האזורי. גם העותרת הגישה בקשת רשות ערעור על שיעור ההוצאות שנפסק לזכותה ועל ההוראה להחליפה בתובע מייצג אחר. בית הדין הארצי החליט לדון בבקשות כבערעור, קיבל את ערעורן של המשיבות ודחה את יתר הערעורים. בפסק דינו קבע בית הדין הארצי כי התובענה הייצוגית אינה דרך יעילה והוגנת להכריע במחלוקת בשאלת זכאותן של המטפלות לשכר עבודה עבור זמן המעבר, משום שאין יכולת לקבוע כלל אחיד בהתייחס לכל חברות הקבוצה. זאת נוכח העובדה שההכרעה תלויה

בנסיבות הקונקרטיות של כל מטפלת ולעיתים אף בנסיבות הנוגעות ליום עבודה מסויים.

3. מכאן העתירה שלפנינו. העותרת טוענת כי שגה בית הדין הארצי בקבעו כי התובענה אינה מתאימה להתברר כתובענה ייצוגית. במוקד התובענה עמדה שאלה משפטית המשותפת לכלל חברות הקבוצה – האם זמן המעבר בו עושה מטפלת דרכה מביתו של מטופל אחד למשנהו במסגרת יום העבודה ועל פי סידור עבודה מהווה זמן עבודה, והאם היא זכאית בגינו לתשלום שכר עבודה או למצער שכר ראוי. לשיטת העותרת, חברות הקבוצה אכן נבדלות זו מזו בזמני המעבר שביצעו במהלך עבודתן ובהתאם משתנה גם הפיצוי המגיע להן, אך שוני זה אינהרנטי לדיני העבודה ואינו שולל את התועלת בבירור התובענה כתובענה ייצוגית. העותרת ציינה מספר דרכים להתגבר על הקושי הנטען המנויות בסעיף 20 לחוק תובענות ייצוגיות: מתן פיצוי לחברות הקבוצה על סמך שחזור זמני המעבר שביצעו; פיצוי לפי אומדנא; מתן סעד כללי לטובת הקבוצה או הציבור; דרישה מכל עובדת להוכיח כי היה לה זמן מעבר תוך קביעת קריטריונים להכרה בזמן מעבר ולפסיקת פיצוי. עוד נטען, כי אף אם היה בית הדין מחליט שלא לפצות את חברות הקבוצה בגין העבר או לקבוע פיצוי חלקי עבורו, ישנה חשיבות עליונה להכרעה בשאלה העקרונית באופן שיקנה למטפלות סעד צופה פני עתיד. הווה אומר, קביעה עקרונית כי יש לשלם שכר עבודה או שכר ראוי בגין זמני המעבר. העותרת הפנתה את עתירתה גם כלפי ההחלטה להחליפה בתובע מייצג אחר.

4. לאחר עיון בפסקי הדין של בית הדין האזורי והארצי לעבודה ובטענות העותרת, הגענו לכלל מסקנה כי דין העתירה להידחות על הסף, אף מבלי להידרש לתגובת המשיבות.

5. הלכה מושרשת היא כי בית משפט זה בשבתו כבית משפט גבוה לצדק אינו יושב כערכאת ערעור על פסקי הדין של בית הדין הארצי לעבודה. בפסיקה נקבע כי התערבות בית משפט זה בהכרעותיו של בית הדין הארצי לעבודה היא מצומצמת ושמורה למקרים חריגים בלבד, בהם מתקיימים שני תנאים מצטברים: ראשית, כי נפלה בפסק הדין טעות משפטית מהותית; שנית, כי שיקולי צדק מחייבים התערבותו של בית משפט זה בנסיבות העניין (ראו: בג"ץ 525/84 חטיב נ' בית הדין הארצי לעבודה, פ"ד מו(1) 672 (1986) (להלן: עניין חטיב)). אחת מאמות המידה אותן יש לבחון בהקשר זה היא חשיבותה הציבורית של הסוגיה שנדונה בפסק דינו של בית הדין הארצי והשלכות הרוחב שנודעות לה (ראו למשל: בג"ץ 8111/14 פרופ' (בדימוס) דינה פלפל נ' בית הדין הארצי לעבודה (24.12.2014)).

6. העתירה דנן אינה עומדת בתנאים אלה. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע את התנאים בהם יאשר בית משפט תובענה ייצוגית. הרלוונטיים לענייננו הם התנאים הקבועים בסעיפים קטנים (1) ו-(2) לאותו סעיף, לפיהם נדרש כי "התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה" ו"תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה בנסיבות הענין". כאמור, בית הדין הארצי הגיע למסקנה לפיה אין מקום לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית בשל השוני בין חברות הקבוצה, ולא מצאנו כי נפלה בהחלטה זו טעות משפטית מהותית המחייבת את התערבותנו. כפי שנקבע בעבר בקשר להתערבות בית משפט זה בפסקי הדין של בית הדין הארצי לעבודה, "אם קיימים מבחר או מספר של אפשרויות לפתרונה המשפטי הנכון של הבעיה, או אם יכולות להיות גישות סבירות חלופיות לאותה סוגיה, רצוי שבית המשפט ייטה לכיוון אי ההתערבות" (עניין חטיב, 693-694). כך בענייננו.

7. למותר לציין כי עצם העובדה שבית הדין הארצי הגיע לתוצאה שונה מזו שאליה הגיע בית הדין האזורי, אינה מצדיקה הידרשות של ערכאה נוספת לסוגיה (ראו למשל: בג"ץ 3599/14 שויטלו נ' המועצה הדתית הוד השרון (5.6.2014)).

8. העתירה נדחית אפוא.

ניתן היום, י"ג בתמוז התשע"ח (26.6.2018).

ש ו פ ט ש ו פ ט ת ש ו פ ט